ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 27ης Οκτωβρίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Προσέγγιση των νομοθεσιών – Μηχανοκίνητα οχήματα – Οδηγία 2007/46/ΕΚ – Τεχνικές προδιαγραφές – Προσφορά προμήθειας ανταλλακτικών ισοδύναμων προς τα αυθεντικά συγκεκριμένου εμπορικού σήματος – Απουσία απόδειξης έγκρισης – Δήλωση του προσφέροντος περί ισοδυναμίας προς το αυθεντικό – Έννοια "κατασκευαστή" – Αποδεικτικά μέσα – Δημόσιες συμβάσεις – Οδηγία 2014/25/ΕΕ»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-68/21 και C-84/21,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας, Ιταλία) με αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 2020, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 3 και στις 11 Φεβρουαρίου 2021, στο πλαίσιο των ένδικων διαδικασιών

Iveco Orecchia SpA

κατά

APAM Esercizio SpA (C-68/21),

Brescia Trasporti SpA (C-84/21),

παρισταμένων των:

Veneta Servizi International Srl unipersonale,

VAR Srl,

Di Pinto & Dalessandro SpA,

Bellizzi Srl,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. G. Xuereb (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, A. Kumin και I. Ziemele, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

γραμματέας: C. Di Bella, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 10ης Μαρτίου 2022,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Iveco Orecchia SpA, εκπροσωπούμενη από τους F. Brunetti και A. Vitale, avvocati,

– η APAM Esercizio SpA, εκπροσωπούμενη από τον E. Zani, avvocato,

– η Brescia Trasporti SpA, εκπροσωπούμενη από τον A. Salvadori, avvocato,

– η Veneta Servizi International Srl unipersonale, εκπροσωπούμενη από την S. Lago καθώς και από τους A. Calegari, N. Creuso, N. de Zan και A. Manzi, avvocati,

– η Var Srl, εκπροσωπούμενη από τους M. Goria και S. E. Viscio, avvocati,

– η Di Pinto & Dalessandro SpA και η Bellizzi Srl, εκπροσωπούμενη από τον M. Lancieri, avvocato,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από την C. Pluchino, avvocatessa dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Gattinara και M. Huttunen καθώς και από την K. Talabér-Ritz,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Μαΐου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 3, σημείο 27, και των άρθρων 10, 19 και 28 της οδηγίας 2007/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, της 5ης Σεπτεμβρίου 2007, για τη θέσπιση πλαισίου για την έγκριση των μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμουλκουμένων τους, και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που προορίζονται για τα οχήματα αυτά (οδηγία-πλαίσιο) (ΕΕ 2007, L 263, σ. 1), καθώς και των άρθρων 60 και 62 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 243, και διορθωτικό ΕΕ 2016, L 311, σ. 26).

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δύο ένδικων διαφορών μεταξύ της Iveco Orecchia SpA και, αφενός, της APAM Esercizio SpA (C-68/21) και, αφετέρου, της Brescia Trasporti SpA (C-84/21), σχετικά με δύο δημόσιες συμβάσεις που ανατέθηκαν από τις δύο τελευταίες.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2007/46

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 3 και 14 της οδηγίας 2007/46 έχουν ως εξής:

«(2) Για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς της Κοινότητας, είναι σκόπιμο να αντικατασταθούν τα συστήματα έγκρισης των κρατών μελών από κοινοτική διαδικασία έγκρισης βασιζόμενη στην αρχή της πλήρους εναρμόνισης.

(3) Οι τεχνικές απαιτήσεις που ισχύουν για τα συστήματα, τα κατασκευαστικά στοιχεία, τις χωριστές τεχνικές μονάδες και τα οχήματα θα πρέπει να εναρμονιστούν και να προσδιοριστούν με κανονιστικές πράξεις. Αυτές οι κανονιστικές πράξεις θα πρέπει πρωταρχικά να επιδιώκουν την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου οδικής ασφάλειας, προστασίας της υγείας, περιβαλλοντικής προστασίας, ενεργειακής απόδοσης και προστασίας από παράνομη χρήση.

[…]

(14) Ο κύριος στόχος της νομοθεσίας για την έγκριση οχημάτων είναι να εξασφαλίζεται ότι τα νέα οχήματα, κατασκευαστικά στοιχεία και χωριστές τεχνικές μονάδες που διατίθενται στην αγορά παρέχουν υψηλό επίπεδο ασφάλειας και περιβαλλοντικής προστασίας. […]»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο», ορίζει τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει εναρμονισμένο πλαίσιο με τις διοικητικές διατάξεις και τις γενικές τεχνικές απαιτήσεις για την έγκριση όλων των νέων οχημάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της καθώς και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που προορίζονται για τα οχήματα αυτά, με σκοπό να διευκολύνει την έκδοση άδειας κυκλοφορίας, την πώληση και τη θέση σε κυκλοφορία των οχημάτων αυτών εντός της Κοινότητας.

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει επίσης διατάξεις για την πώληση και τη θέση σε κυκλοφορία εξαρτημάτων και εξοπλισμού που προορίζονται για οχήματα εγκεκριμένα σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.

Δια κανονιστικών πράξεων, των οποίων ο εξαντλητικός κατάλογος παρατίθεται στο παράρτημα IV, θεσπίζονται, κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, ειδικές τεχνικές απαιτήσεις για την κατασκευή και τη λειτουργία των οχημάτων.»

5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στην έγκριση τύπου των οχημάτων που σχεδιάζονται και κατασκευάζονται σε ένα ή περισσότερα στάδια και προορίζονται για οδική χρήση, καθώς και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που σχεδιάζονται και κατασκευάζονται για τα οχήματα αυτά.

[…]»

6 Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας και των κανονιστικών πράξεων του παραρτήματος IV ισχύουν, εκτός αντίθετων διατάξεών τους, οι ακόλουθοι ορισμοί:

1) "κανονιστική πράξη": επιμέρους οδηγία, κανονισμός ή κανονισμός ΟΕΕ/ΟΗΕ που προσαρτάται στην αναθεωρημένη συμφωνία του 1958,

2) "χωριστή οδηγία ή κανονισμός" είναι οδηγία ή κανονισμός που απαριθμείται στο παράρτημα IV μέρος Ι. Ο όρος περιλαμβάνει και τις εκτελεστικές τους πράξεις,

3) "έγκριση τύπου": η διαδικασία με την οποία ένα κράτος μέλος πιστοποιεί ότι ένας τύπος οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας τηρεί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις,

[…]

5) "έγκριση ΕΚ τύπου": η διαδικασία με την οποία κράτος μέλος πιστοποιεί ότι τύπος οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας τηρεί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας και των κανονιστικών πράξεων του παραρτήματος IV ή XI,

[…]

23) "σύστημα": σύνολο διατάξεων που συνδυάζονται για να επιτελέσουν μία ή περισσότερες ειδικές λειτουργίες σε ένα όχημα και το οποίο υπόκειται στις διατάξεις οποιασδήποτε από τις κανονιστικές πράξεις,

24) "κατασκευαστικό στοιχείο": διάταξη η οποία υπόκειται στις απαιτήσεις κανονιστικής πράξης, και προορίζεται να αποτελέσει μέρος ενός οχήματος και η οποία μπορεί να λάβει έγκριση τύπου ανεξάρτητα από το όχημα όταν η κανονιστική πράξη το προβλέπει ρητά,

25) "χωριστή τεχνική μονάδα": διάταξη η οποία υπόκειται στις απαιτήσεις κανονιστικής πράξης, και προορίζεται να αποτελέσει μέρος οχήματος και η οποία μπορεί να λάβει χωριστή έγκριση τύπου αλλά μόνο σε σχέση προς έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους τύπους οχημάτων, όταν η κανονιστική πράξη το προβλέπει ρητά,

26) "αυθεντικά εξαρτήματα ή εξοπλισμός": εξαρτήματα ή εξοπλισμός τα οποία κατασκευάζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τα πρότυπα παραγωγής που ορίζει ο κατασκευαστής του οχήματος για την παραγωγή εξαρτημάτων ή εξοπλισμού για τη συναρμολόγηση του συγκεκριμένου οχήματος. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα εξαρτήματα ή ο εξοπλισμός που κατασκευάζονται στην ίδια γραμμή παραγωγής με αυτά τα εξαρτήματα ή εξοπλισμό. Εκτός αποδείξεως του εναντίου, θεωρείται ότι τα εξαρτήματα είναι αυθεντικά εξαρτήματα εάν ο κατασκευαστής των εξαρτημάτων πιστοποιεί ότι τα εξαρτήματα είναι της ίδιας ποιότητας με τα κατασκευαστικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τη συναρμολόγηση του συγκεκριμένου οχήματος και έχουν κατασκευαστεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τα πρότυπα παραγωγής του κατασκευαστή του οχήματος,

27) “κατασκευαστής”: το πρόσωπο ή ο φορέας που είναι υπεύθυνος έναντι της εγκριτικής αρχής για όλες τις πτυχές της διαδικασίας έγκρισης τύπου ή αδειοδότησης και για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης της παραγωγής. Δεν έχει ουσιαστική σημασία να εμπλέκεται το πρόσωπο ή ο φορέας αυτός άμεσα σε όλα τα στάδια της κατασκευής του οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας που αποτελεί αντικείμενο της διαδικασίας έγκρισης,

[…]».

7 Το άρθρο 5 της οδηγίας 2007/46, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υποχρεώσεις κατασκευαστών», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Ο κατασκευαστής είναι υπεύθυνος έναντι της εγκριτικής αρχής για όλες τις πτυχές της διαδικασίας έγκρισης και για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης της παραγωγής, είτε ο κατασκευαστής εμπλέκεται άμεσα σε όλα τα στάδια κατασκευής ενός οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας είτε όχι.

[…]»

8 Το άρθρο 10 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ειδικές διατάξεις για τα συστήματα, τα κατασκευαστικά στοιχεία ή τις χωριστές τεχνικές μονάδες», προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη χορηγούν έγκριση ΕΚ τύπου για κάθε σύστημα που συμμορφώνεται προς τα στοιχεία του φακέλου πληροφοριών και πληροί τις τεχνικές απαιτήσεις της σχετικής επιμέρους οδηγίας ή κανονισμού, όπως προβλέπει το παράρτημα IV ή XI.

2. Τα κράτη μέλη χορηγούν έγκριση ΕΚ τύπου κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας για ένα κατασκευαστικό στοιχείο ή χωριστή τεχνική μονάδα που συμμορφώνεται προς τα στοιχεία του φακέλου πληροφοριών και πληροί τις τεχνικές απαιτήσεις της σχετικής επιμέρους οδηγίας ή κανονισμού, όπως προβλέπεται στο παράρτημα IV.

[…]»

9 Το άρθρο 19 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Σήμα έγκρισης ΕΚ τύπου», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Ο κατασκευαστής ενός κατασκευαστικού στοιχείου ή μιας χωριστής τεχνικής μονάδας, ανεξαρτήτως του εάν αποτελούν μέρη ενός συστήματος, επιθέτει σε κάθε κατασκευαστικό στοιχείο ή μονάδα που κατασκευάζεται σύμφωνα με τον εγκεκριμένο τύπο, το σήμα έγκρισης ΕΚ τύπου που απαιτείται από τη σχετική επιμέρους οδηγία ή κανονισμό.

2. Όταν δεν απαιτείται σήμα έγκρισης ΕΚ τύπου, ο κατασκευαστής επιθέτει τουλάχιστον την εμπορική του ονομασία ή το εμπορικό του σήμα, καθώς και τον αριθμό τύπου ή/και έναν αναγνωριστικό αριθμό.

[…]»

10 Το άρθρο 28 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πώληση και θέση σε κυκλοφορία κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη επιτρέπουν την πώληση ή τη θέση σε κυκλοφορία κατασκευαστικών στοιχείων ή χωριστών τεχνικών μονάδων μόνον εφόσον πληρούν τις απαιτήσεις των σχετικών κανονιστικών διατάξεων και φέρουν το κατάλληλο σήμα, σύμφωνα με το άρθρο 19.»

11 Το άρθρο 38, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/46, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πληροφορίες για τους κατασκευαστές κατασκευαστικών στοιχείων ή χωριστών τεχνικών μονάδων», έχει ως εξής:

«Ο κατασκευαστής του οχήματος διαθέτει στους κατασκευαστές κατασκευαστικών στοιχείων ή χωριστών τεχνικών μονάδων όλα τα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των σχεδίων που μνημονεύονται ειδικά στο παράρτημα ή στο προσάρτημα κανονιστικής πράξης και είναι αναγκαία για την έγκριση ΕΚ τύπου κατασκευαστικών στοιχείων ή χωριστών τεχνικών μονάδων, ή τα στοιχεία που απαιτούνται για τη χορήγηση αδείας δυνάμει του άρθρου 31.

[…]»

12 Το παράρτημα IV της οδηγίας 2007/46, το οποίο επιγράφεται «Απαιτήσεις για τον σκοπό της έγκρισης ΕΚ τύπου οχημάτων», περιλαμβάνει δύο μέρη. Στο μέρος Ι του παραρτήματος αυτού περιλαμβάνεται ο κατάλογος των κανονιστικών πράξεων της Ένωσης, στο δε μέρος ΙΙ απαριθμούνται ορισμένοι κανονισμοί της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ/ΗΕ), διευκρινιζομένου ότι έγκριση δυνάμει των κανονισμών αυτών πρέπει να θεωρηθεί ότι ισοδυναμεί με έγκριση ΕΚ δυνάμει της χωριστής οδηγίας ή του χωριστού κανονισμού που μνημονεύεται στον πίνακα του μέρους Ι.

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1400/2002

13 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1400/2002 της Επιτροπής, της 31ης Ιουλίου 2002, για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας (ΕΕ 2002, L 203, σ. 30), του οποίου η ισχύς έληξε, κατ’ άρθρο 12, παράγραφος 3, αυτού, στις 31 Μαΐου 2010, προέβλεπε στο άρθρο 1, στοιχείο κα′, τα εξής:

«“ανταλλακτικά εφάμιλλης ποιότητας”: μόνον τα ανταλλακτικά που κατασκευάζονται από οποιαδήποτε επιχείρηση η οποία μπορεί ανά πάσα στιγμή να πιστοποιήσει ότι τα ανταλλακτικά αυτά έχουν την ίδια ποιότητα με τα συστατικά μέρη που χρησιμοποιήθηκαν για τη συναρμολόγηση των σχετικών αυτοκινήτων οχημάτων».

Η οδηγία 2014/25

14 Οι αιτιολογικές σκέψεις 56 και 83 της οδηγίας 2014/25 έχουν ως εξής:

«(56) Καμία διάταξη της παρούσας οδηγίας δεν θα πρέπει να απαγορεύει την επιβολή ή την εφαρμογή μέτρων απαραίτητων για την προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, των χρηστών ηθών, της υγείας, της ζωής των ανθρώπων και των ζώων, τη διατήρηση της χλωρίδας ή άλλων περιβαλλοντικών μέτρων, ιδίως με βασικό σκοπό την αειφόρο ανάπτυξη, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω μέτρα είναι σύμφωνα προς τη ΣΛΕΕ.

[…]

(83) […]

Κατά συνέπεια, οι τεχνικές προδιαγραφές θα πρέπει να καταρτίζονται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται ο τεχνητός περιορισμός του ανταγωνισμού μέσω απαιτήσεων που να ευνοούν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα, αντικατοπτρίζοντας βασικά χαρακτηριστικά των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που παρέχονται συνήθως από τον εν λόγω οικονομικό φορέα. Η κατάρτιση των τεχνικών προδιαγραφών με κριτήριο τις απαιτήσεις λειτουργίας και επιδόσεων γενικά επιτρέπει την επίτευξη του ανωτέρω στόχου με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. […]

[…]»

15 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κανόνες για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που πραγματοποιούνται από αναθέτοντες φορείς όσον αφορά τόσο τις συμβάσεις όσο και τους διαγωνισμούς μελετών, η αξία των οποίων εκτιμάται ότι δεν είναι μικρότερη των κατωτάτων ορίων που προβλέπονται στο άρθρο 15.

2. Διαδικασία σύναψης σύμβασης ή σύμβαση κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας είναι η απόκτηση από έναν ή περισσότερους αναθέτοντες φορείς έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών, μέσω σύμβασης προμηθειών, έργων ή υπηρεσιών, από οικονομικούς φορείς που επιλέγονται από τους εν λόγω αναθέτοντες φορείς, εφόσον τα εν λόγω έργα, προμήθειες ή υπηρεσίες προορίζονται για την εκτέλεση μιας εκ των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στα άρθρα 8 έως 14.»

16 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ως “αναθέτουσες αρχές” νοούνται το κράτος, οι περιφερειακές αρχές ή οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις μιας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.»

17 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 2014/25 ορίζει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας “αναθέτοντες φορείς” είναι εκείνοι οι οποίοι:

α) είναι αναθέτουσες αρχές ή δημόσιες επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 8 έως 14».

18 Το άρθρο 11 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υπηρεσίες μεταφορών», έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις δραστηριότητες που αποσκοπούν στην παροχή ή τη λειτουργία δικτύων που παρέχουν υπηρεσίες στο κοινό στους τομείς των μεταφορών με σιδηρόδρομο, αυτόματα συστήματα, τραμ, τρόλεϊ, λεωφορεία ή καλώδιο.

[…]»

19 Το άρθρο 15 της εν λόγω οδηγίας, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών των διαφορών των κύριων δικών, προέβλεπε ότι η οδηγία εφαρμοζόταν, όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, στις συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία, χωρίς τον φόρο προστιθεμένης αξίας (ΦΠΑ), ήταν ίση με ή ανώτερη από το κατώτατο όριο των 414 000 ευρώ, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονταν στα άρθρα 18 έως 23 ή στο άρθρο 34 σχετικά με την άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας.

20 Το άρθρο 60 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Τεχνικές προδιαγραφές», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Οι τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στο παράρτημα VIII σημείο 1 παρατίθενται στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης. Οι τεχνικές προδιαγραφές ορίζουν τα χαρακτηριστικά που απαιτείται να έχουν τα έργα, οι υπηρεσίες ή οι προμήθειες.

[…]

2. Οι τεχνικές προδιαγραφές εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης σύμβασης και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων εμποδίων στο άνοιγμα της σύμβασης στον ανταγωνισμό.

3. Υπό την επιφύλαξη των υποχρεωτικών εθνικών τεχνικών κανόνων, εφόσον συμβιβάζονται με το δίκαιο της Ένωσης, οι τεχνικές προδιαγραφές διατυπώνονται με έναν από τους κατωτέρω τρόπους:

[…]

β) με παραπομπή σε τεχνικές προδιαγραφές και, με σειρά προτεραιότητας, σε εθνικά πρότυπα που μεταφέρουν ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές αξιολογήσεις, κοινές τεχνικές προδιαγραφές, διεθνή πρότυπα, άλλα τεχνικά συστήματα αναφοράς που έχουν θεσπιστεί από ευρωπαϊκούς φορείς τυποποίησης ή –όταν αυτά δεν υπάρχουν– σε εθνικά πρότυπα, εθνικές τεχνικές εγκρίσεις ή εθνικές τεχνικές προδιαγραφές στον τομέα του σχεδιασμού, του υπολογισμού και της εκτέλεσης των έργων και της χρησιμοποίησης των προμηθειών· κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τη μνεία “ή ισοδύναμο”·

[…]

4. Εκτός εάν δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης, οι τεχνικές προδιαγραφές δεν περιέχουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερης μεθόδου κατασκευής που να χαρακτηρίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχονται από συγκεκριμένο οικονομικό φορέα ούτε εμπορικού σήματος, διπλώματος ευρεσιτεχνίας, τύπου ή συγκεκριμένης καταγωγής ή παραγωγής που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα. Η εν λόγω μνεία επιτρέπεται, κατ’ εξαίρεση, όταν δεν είναι δυνατόν να γίνει αρκούντως ακριβής και κατανοητή περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης κατ’ εφαρμογή της παραγράφου 3. Η εν λόγω μνεία συνοδεύεται από τους όρους “ή ισοδύναμο”.

5. Όταν ο αναθέτων φορέας χρησιμοποιεί τη δυνατότητα παραπομπής στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο β), δεν απορρίπτει προσφορά με την αιτιολογία ότι τα έργα, οι προμήθειες ή οι υπηρεσίες για τις οποίες υποβάλλεται προσφορά δεν πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές στις οποίες έχει παραπέμψει, εφόσον ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, συμπεριλαμβανομένων των

αποδεικτικών μέσων που αναφέρονται στο άρθρο 62, ότι οι λύσεις που προτείνει πληρούν κατά ισοδύναμο τρόπο τις απαιτήσεις που καθορίζονται από τις τεχνικές προδιαγραφές.

[…]»

21 Το άρθρο 62 της οδηγίας 2014/25, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εκθέσεις δοκιμών, πιστοποίηση και άλλα αποδεικτικά μέσα», έχει ως εξής:

«1. Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να προσκομίζουν έκθεση δοκιμών από οργανισμό αξιολόγησης της συμμόρφωσης ή πιστοποιητικό που έχει εκδοθεί από τέτοιον οργανισμό ως αποδεικτικό μέσο συμμόρφωσης με απαιτήσεις ή κριτήρια που αναφέρονται στις τεχνικές προδιαγραφές, τα κριτήρια ανάθεσης ή τους όρους εκτέλεσης της σύμβασης.

Σε περίπτωση που οι αναθέτοντες φορείς απαιτούν την υποβολή πιστοποιητικών εκδιδόμενων από συγκεκριμένο οργανισμό αξιολόγησης της συμμόρφωσης οφείλουν να δέχονται επίσης πιστοποιητικά από άλλους ισοδύναμους οργανισμούς αξιολόγησης της συμμόρφωσης.

[…]

2. Οι αναθέτοντες φορείς δέχονται και άλλα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, εκτός από αυτά που αναφέρονται στην παράγραφο 1, όπως τον τεχνικό φάκελο του κατασκευαστή, εφόσον ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας δεν είχε πρόσβαση στα πιστοποιητικά ή στις εκθέσεις δοκιμών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ή δεν είχε τη δυνατότητα να τα αποκτήσει εντός των σχετικών προθεσμιών, υπό τους όρους ότι για την αδυναμία πρόσβασης δεν ευθύνεται ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας και ότι ο ίδιος αποδεικνύει ότι τα έργα, προμήθειες και υπηρεσίες πληρούν τις απαιτήσεις ή τα κριτήρια που ορίζονται στις τεχνικές προδιαγραφές, τα κριτήρια ανάθεσης ή τους όρους εκτέλεσης σύμβασης.

[…]»

Το ιταλικό δίκαιο

Η απόφαση αριθ. 32721 του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών της 28ης Απριλίου 2008

22 Η οδηγία 2007/46 μεταφέρθηκε στο ιταλικό δίκαιο με την decreto nº 32721 del Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti – Recepimento della direttiva 2007/46/CE del Parlamento europeo e del Consiglio del 5 settembre 2007, relativa all'omologazione dei veicoli a motore e dei loro rimorchi, nonché dei sistemi, componenti ed entità tecniche destinati a tali veicoli (απόφαση αριθ. 32721 του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών περί μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας 2007/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Σεπτεμβρίου 2007, για τη θέσπιση πλαισίου για την έγκριση των μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμουλκουμένων τους, και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που προορίζονται για τα οχήματα αυτά), της 28ης Απριλίου 2008 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 162, της 12ης Ιουλίου 2008).

23 Η απόφαση αυτή ορίζει στο άρθρο 3, στοιχείο ff, ότι «κατασκευαστής» είναι «το πρόσωπο ή ο φορέας που είναι υπεύθυνος έναντι της εγκριτικής αρχής για όλες τις πτυχές της διαδικασίας έγκρισης τύπου ή αδειοδότησης και για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης της παραγωγής. Δεν

έχει ουσιαστική σημασία να εμπλέκεται το πρόσωπο ή ο φορέας αυτός άμεσα σε όλα τα στάδια της κατασκευής του οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας που αποτελεί αντικείμενο της διαδικασίας έγκρισης.»

Το προεδρικό διάταγμα αριθ. 445 της 28ης Δεκεμβρίου 2000

24 Κατά το άρθρο 49 του decreto del Presidente della Repubblica nº 445 – Testo unico delle disposizioni legislative e regolamentari in materia di documentazione amministrativa (προεδρικού διατάγματος αριθ. 445 – Κωδικοποιημένο κείμενο των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων περί διοικητικών εγγράφων), της 28ης Δεκεμβρίου 2000 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 42, της 20ής Φεβρουαρίου 2001), «τα πιστοποιητικά […] προέλευσης, συμμόρφωσης ΕΚ, σημάτων ή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας δεν μπορούν να υποκατασταθούν από άλλο έγγραφο, εκτός αν η τομεακή νομοθεσία ορίζει άλλως».

Το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 50 της 18ης Απριλίου 2016

25 Το άρθρο 68 του decreto legislativo nº 50 – Codice dei contratti pubblici (νομοθετικού διατάγματος αριθ. 50 περί κώδικα δημοσίων συμβάσεων), της 18ης Απριλίου 2016 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 91, της 19ης Απριλίου 2016), ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Οι τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στο σημείο 1 του παραρτήματος XIII παρατίθενται στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης της δημόσιας σύμβασης και ορίζουν τα χαρακτηριστικά που απαιτείται να έχουν τα έργα, οι υπηρεσίες ή οι προμήθειες. […]

[…]

5. Υπό την επιφύλαξη των υποχρεωτικών εθνικών τεχνικών κανόνων, οι τεχνικές προδιαγραφές διατυπώνονται με έναν από τους κατωτέρω τρόπους: […] b) με παραπομπή σε τεχνικές προδιαγραφές και, με σειρά προτεραιότητας, στα εθνικά πρότυπα που μεταφέρουν ευρωπαϊκά πρότυπα, στις ευρωπαϊκές τεχνικές αξιολογήσεις, στις κοινές τεχνικές προδιαγραφές, στα διεθνή πρότυπα, στα άλλα τεχνικά συστήματα αναφοράς που έχουν θεσπιστεί από ευρωπαϊκούς φορείς τυποποίησης ή –όταν αυτά δεν υπάρχουν– στα εθνικά πρότυπα, στις εθνικές τεχνικές εγκρίσεις ή εθνικές τεχνικές προδιαγραφές στον τομέα του σχεδιασμού, του υπολογισμού και της εκτέλεσης των έργων και της χρησιμοποίησης των προμηθειών. Κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τη μνεία “ή ισοδύναμο”· […]

6. Εκτός εάν δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης, οι τεχνικές προδιαγραφές δεν περιέχουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερης μεθόδου κατασκευής που να χαρακτηρίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχονται από συγκεκριμένο οικονομικό φορέα ούτε εμπορικού σήματος, διπλώματος ευρεσιτεχνίας, τύπου ή συγκεκριμένης καταγωγής ή παραγωγής που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα. Η εν λόγω μνεία επιτρέπεται, κατ’ εξαίρεση, όταν δεν είναι δυνατόν να γίνει αρκούντως ακριβής και κατανοητή περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης κατ’ εφαρμογή της παραγράφου 5. Η εν λόγω μνεία συνοδεύεται από τους όρους “ή ισοδύναμο”.

7. Όταν οι αναθέτουσες αρχές κάνουν χρήση της δυνατότητας παραπομπής στις τεχνικές προδιαγραφές που διαλαμβάνονται στην παράγραφο 5, στοιχείο b, δεν κρίνουν απαράδεκτη ούτε απορρίπτουν προσφορά με την αιτιολογία ότι τα έργα, οι προμήθειες ή οι υπηρεσίες για τις οποίες υποβάλλεται η προσφορά δεν πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές στις οποίες γίνεται

παραπομπή, εφόσον ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, συμπεριλαμβανομένων των αποδεικτικών μέσων που αναφέρονται στο άρθρο 86, ότι οι λύσεις που προτείνει πληρούν κατά ισοδύναμο τρόπο τις απαιτήσεις που καθορίζονται από τις τεχνικές προδιαγραφές.»

26 Το άρθρο 86, παράγραφος 5, του νομοθετικού διατάγματος προβλέπει ότι «[η] τεχνική ικανότητα των οικονομικών φορέων μπορεί να αποδεικνύεται με έναν ή περισσότερους από τους τρόπους που αναφέρονται στο παράρτημα XVII, μέρος II, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών».

27 Το παράρτημα XVII, μέρος II, στοιχείο k, του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος ορίζει ότι τα αποδεικτικά μέσα που καταδεικνύουν την τεχνική ικανότητα όσον αφορά τα προϊόντα που παρέχονται είναι: «i) δείγματα, περιγραφές ή φωτογραφίες, η αυθεντικότητα των οποίων πρέπει να μπορεί να πιστοποιείται κατόπιν αιτήσεως της αναθέτουσας αρχής, ii) πιστοποιητικά εκδιδόμενα από επίσημα ινστιτούτα ή επίσημες υπηρεσίες ελέγχου της ποιότητας, αναγνωρισμένων ικανοτήτων, με τα οποία βεβαιώνεται η καταλληλότητα ευκρινώς προσδιοριζομένων προϊόντων βάσει παραπομπών σε τεχνικές προδιαγραφές ή πρότυπα.»

Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

Υπόθεση C-68/21

28 Με πρόσκληση προς υποβολή προσφορών που δημοσιεύθηκε στις 21 Αυγούστου 2018, η APAM Esercizio, δημόσια επιχείρηση δραστηριοποιούμενη στον τομέα των τοπικών δημόσιων μεταφορών στη Mantova (Ιταλία), κίνησε διαδικασία για τη σύναψη συμφωνίας-πλαισίου με αντικείμενο την προμήθεια «αυθεντικών ανταλλακτικών Iveco ή ισοδύναμων για λεωφορεία», εκτιμώμενης αξίας 710 000 ευρώ.

29 Το άρθρο 5.1 της συγγραφής υποχρεώσεων, το οποίο έφερε τον τίτλο «Τυπολογία των ανταλλακτικών», διέκρινε μεταξύ τριών τύπων ανταλλακτικών, ήτοι μεταξύ των τύπων «ανταλλακτικά προοριζόμενα για την ασφάλεια του οχήματος και την προστασία του περιβάλλοντος», «αυθεντικά ανταλλακτικά (ή ανταλλακτικά πρώτης εγκατάστασης)» και «ισοδύναμα ανταλλακτικά», τα τελευταία δε εξ αυτών ορίζονταν ως «ανταλλακτικά (εξαρτήματα, κατασκευαστικά στοιχεία, εξοπλισμός) ποιότητας ισοδύναμης με εκείνη των αυθεντικών, ή ανταλλακτικά τουλάχιστον εφάμιλλης ποιότητας με εκείνη των κατασκευαστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τη συναρμολόγηση του οχήματος, τα οποία κατασκευάζονται σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και τα πρότυπα παραγωγής του κατασκευαστή του αυθεντικού ανταλλακτικού».

30 Συναφώς, διευκρινιζόταν ότι «τα προμνησθέντα [ισοδύναμα] ανταλλακτικά είναι δυνατόν, βάσει της νομοθεσίας της Ένωσης και των ισχυουσών νομικών διατάξεων, να κατασκευάζονται από οποιαδήποτε επιχείρηση η οποία μπορεί ανά πάσα στιγμή να πιστοποιήσει, κατά την ισχύουσα νομοθεσία (UNI-CEI-ENISO/IEC 17050), ότι η ποιότητα των παραγόμενων ανταλλακτικών αντιστοιχεί σε εκείνη των αυθεντικών κατασκευαστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τη συναρμολόγηση των οικείων αυτοκινήτων οχημάτων».

31 Στο άρθρο 5.2 της συγγραφής υποχρεώσεων, το οποίο έφερε τον τίτλο «Πιστοποιήσεις και δηλώσεις», διευκρινιζόταν ότι, στην περίπτωση της προμήθειας ισοδύναμου ανταλλακτικού, ο προσφέρων «θα πρέπει να υποβάλει στο πλαίσιο του διαγωνισμού και για κάθε προτεινόμενο

ισοδύναμο ανταλλακτικό την πιστοποίηση συμμόρφωσης ή ειδική έγκριση του ανταλλακτικού η οποία χορηγείται από τον κατασκευαστή και/ή τον οργανισμό έγκρισης και/ή το εργαστήριο δοκιμών που διαθέτουν πιστοποίηση κατά το πρότυπο ISO 45000».

32 Μεταξύ των υποβλητέων με την προσφορά διοικητικών εγγράφων σύμφωνα με το άρθρο 15 της συγγραφής υποχρεώσεων, το οποίο έφερε τον τίτλο «Διοικητικά έγγραφα», στο εν λόγω άρθρο 15, στοιχείο d, περιλαμβανόταν η «κατάλληλη τεχνική τεκμηρίωση για κάθε προτεινόμενο ισοδύναμο ανταλλακτικό, συνοδευόμενη από: […] πιστοποιητικό έγκρισης του προϊόντος, οσάκις είναι υποχρεωτικό, χορηγούμενο από τον κατασκευαστή του προτεινόμενου ισοδύναμου ανταλλακτικού· πιστοποιητικό ισοδυναμίας του προϊόντος σε σχέση με το αντίστοιχο αυθεντικό προϊόν (ή προϊόν πρώτης εγκατάστασης), όσον αφορά την απόλυτη εναλλαξιμότητα, χωρίς οποιαδήποτε προσαρμογή, του ανταλλακτικού, του συνόλου ή του συστήματος στο οποίο αυτό πρέπει να συναρμολογηθεί και τα χαρακτηριστικά επιδόσεων τα οποία εγγυώνται κανονική λειτουργικότητα και ασφάλεια του προϊόντος στο σύστημα, καθώς και πανομοιότυπη διάρκεια ζωής, χορηγούμενο από τον κατασκευαστή του προτεινόμενου ισοδύναμου ανταλλακτικού».

33 Τρεις επιχειρήσεις έλαβαν μέρος στον διαγωνισμό, μεταξύ των οποίων καταλέγονταν η Veneta Servizi International Srl unipersonale (στο εξής: VSI) και η Iveco Orecchia, αμφότερες εδρεύουσες στην Ιταλία.

34 Με απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2019, η APAM Esercizio ανέθεσε οριστικώς τη σύμβαση στη VSI.

35 Με προσφυγή που άσκησε ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia – Sezione staccata di Brescia (διοικητικού πρωτοδικείου περιφέρειας Λομβαρδίας – τμήμα Brescia, Ιταλία), η Iveco Orecchia, της οποίας η προσφορά κατετάγη δεύτερη, προσέβαλε την ανάθεση της σύμβασης στη VSI. Προς στήριξη της προσφυγής της, η Iveco Orecchia προέβαλε, μεταξύ άλλων, ότι η VSI έπρεπε να είχε αποκλειστεί από τον διαγωνισμό λόγω του ελλιπούς χαρακτήρα της προσφοράς που είχε υποβάλει, ισχυριζόμενη ότι η εν λόγω εταιρία δεν είχε υποβάλει, προς απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις τεχνικές προδιαγραφές των φερόμενων ως παραγόμενων από την ίδια ανταλλακτικών, τα πιστοποιητικά έγκρισης ή συμμόρφωσης καθώς και τα τεχνικά έγγραφα των οποίων η υποβολή προβλεπόταν στη συγγραφή υποχρεώσεων επί ποινή αποκλεισμού. Κατά την Iveco Orecchia, η VSI είχε, στην πραγματικότητα, υποβάλει μόνο μια γενική αυτοπιστοποίηση της ισοδυναμίας των οικείων ανταλλακτικών, ισχυριζόμενη ότι ήταν ο παραγωγός ή κατασκευαστής των ανταλλακτικών αυτών, ενώ ήταν απλώς έμπορος.

36 Με απόφαση της 25ης Ιουνίου 2019, το Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia – Sezione staccata di Brescia (διοικητικό πρωτοδικείο περιφέρειας Λομβαρδίας – τμήμα Brescia) απέρριψε ως αβάσιμη την προσφυγή που άσκησε η Iveco Orecchia. Το δικαστήριο αυτό έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι οι ρυθμίσεις που επισυνάφθηκαν στην προκήρυξη του διαγωνισμού και αφορούσαν τα έγγραφα που έπρεπε να υποβάλουν οι προσφέροντες απαιτούσαν την υποβολή πιστοποιητικού συμμόρφωσης ή πιστοποιητικού ειδικής έγκρισης, όπερ σημαίνει ότι αρκούσε η υποβολή τέτοιου πιστοποιητικού. Επιπλέον, η Iveco Orecchia δεν είχε αποδείξει, ως προς τα επιμέρους ανταλλακτικά που κάλυπτε η επίμαχη δημόσια σύμβαση, δυνάμει ποιας νομικής βάσεως απαιτούνταν επίσης να υποβληθεί απόδειξη έγκρισης των εν λόγω ανταλλακτικών.

37 Η Iveco Orecchia προσέβαλε την εκδοθείσα δικαστική απόφαση αποφάσεως ενώπιον του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας, Ιταλία).

Υπόθεση C-84/21

38 Με πρόσκληση προς υποβολή προσφορών που δημοσιεύθηκε στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Brescia Trasporti, δημόσια επιχείρηση δραστηριοποιούμενη στον τομέα των τοπικών δημόσιων μεταφορών στην Brescia (Ιταλία), κίνησε διαδικασία προς ανάθεση σύμβασης «για την προμήθεια ανταλλακτικών για λεωφορεία του σήματος Iveco με κινητήρα Iveco – Cig 7680570EDB», εκτιμώμενης βασικής αξίας 2 100 000 ευρώ.

39 Το άρθρο 1 των τεχνικών προδιαγραφών που περιλαμβάνονταν ως παράρτημα στα έγγραφα του διαγωνισμού, το οποίο έφερε τον τίτλο «Τεχνικοί ορισμοί», όριζε τρεις τύπους ανταλλακτικών, ήτοι τα «αυθεντικά ανταλλακτικά», τα «αυθεντικά ανταλλακτικά πρώτης εγκατάστασης» και τα «ισοδύναμα ανταλλακτικά», τα τελευταία δε εξ αυτών ορίζονταν ως «τα ανταλλακτικά τουλάχιστον εφάμιλλης ποιότητας με εκείνη των κατασκευαστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τη συναρμολόγηση του οχήματος, τα οποία κατασκευάζονται σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και τα πρότυπα παραγωγής του κατασκευαστή του ανταλλακτικού».

40 Κατά το άρθρο 3 των τεχνικών προδιαγραφών, όσον αφορά τα «ανταλλακτικά ισοδύναμης ποιότητας», η προσφορά έπρεπε να συνοδεύεται, επί ποινή αποκλεισμού, από «πιστοποιητικό του κατασκευαστή του ανταλλακτικού με το οποίο βεβαιώνεται, για κάθε ανταλλακτικό: i) ότι η ποιότητα των ανταλλακτικών είναι αρκούντως υψηλή ώστε η χρήση τους να μη θίγει τη φήμη του εγκεκριμένου δικτύου· ii) ότι είναι απολύτως εναλλάξιμα σε σχέση με τα αυθεντικά ανταλλακτικά, […] χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε προσαρμογή του ανταλλακτικού, του συνόλου ή του συστήματος επί του οποίου πρόκειται αυτό να συναρμολογηθεί». Η διάταξη αυτή προέβλεπε επίσης ότι «[ο] προμηθευτής θα πρέπει, επιπλέον, να υποβάλει το πιστοποιητικό έγκρισης του προϊόντος, οσάκις είναι υποχρεωτικό. Όσον αφορά την επένδυση πέδης, τους δίσκους πέδης και τα τύμπανα, ο προμηθευτής θα πρέπει να υποβάλει, επιπλέον των προμνησθέντων εγγράφων, το πιστοποιητικό που βεβαιώνει την κοινοτική έγκριση δυνάμει του κανονισμού αριθ. 90 (ΟΕΕ/ΗΕ).»

41 Δύο επιχειρήσεις έλαβαν μέρος στον διαγωνισμό, ήτοι η VAR Srl, εταιρία επίσης εγκατεστημένη στην Ιταλία, και η Iveco Orecchia.

42 Με απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019, η Brescia Trasporti ανέθεσε οριστικώς τη σύμβαση στη VAR.

43 Με προσφυγή που άσκησε ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia – Sezione staccata di Brescia (διοικητικού πρωτοδικείου περιφέρειας Λομβαρδίας – τμήμα Brescia), η Iveco Orecchia, της οποίας η προσφορά κατετάγη δεύτερη, προσέβαλε την απόφαση ανάθεσης της σύμβασης στη VAR. Προς στήριξη της προσφυγής αυτής, η Iveco Orecchia προέβαλε, μεταξύ άλλων, ότι η VAR έπρεπε να είχε αποκλειστεί από τον διαγωνισμό λόγω του ελλιπούς χαρακτήρα της προσφοράς που είχε υποβάλει, ισχυριζόμενη ότι η εν λόγω εταιρία δεν είχε υποβάλει, όσον αφορά τα προτεινόμενα ισοδύναμα ανταλλακτικά, πιστοποιητικά του κατασκευαστή περί της ισοδυναμίας των ανταλλακτικών που προσέφερε η εν λόγω επιχείρηση. Τα πιστοποιητικά που κατήρτισε η ίδια η VAR δεν ασκούν επιρροή συναφώς, δεδομένου αυτή είναι έμπορος/διανομέας ανταλλακτικών και όχι κατασκευαστής/παραγωγός. Επιπλέον, η VAR δεν προσκόμισε πιστοποιητικά έγκρισης των ανταλλακτικών ούτε πληροφορίες σχετικά με ενδεχόμενη έγκρισή τους.

44 Με απόφαση της 26ης Αυγούστου 2019, το Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia – Sezione staccata di Brescia (διοικητικό πρωτοδικείο περιφέρειας Λομβαρδίας – τμήμα Brescia) απέρριψε ως αβάσιμη την προσφυγή που άσκησε η Iveco Orecchia. Το δικαστήριο αυτό έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι ο προσφέρων που αποδεικνύει την ισοδυναμία των προϊόντων του δεν μπορεί να αποκλειστεί από διαγωνισμό και ότι η σχετική ρύθμιση δεν απαιτούσε την έγκριση κάθε κατασκευαστικού στοιχείου οχήματος. Κατά το εν λόγω δικαστήριο, δεν είναι βάσιμος ο ισχυρισμός ότι υπόκεινται σε ειδική έγκριση όλα τα ανταλλακτικά που μνημονεύονται στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46. Η απουσία απόδειξης έγκρισης ως προς τα ισοδύναμα ανταλλακτικά τύμπανα πέδης που προσφέρει η VAR, για τα οποία απαιτείται έγκριση κατά τον κανονισμό αριθ. 90 ΟΕΕ/ΗΕ, δεν ασκεί επιρροή, δεδομένου – μεταξύ άλλων– ότι ο κανονισμός αυτός έχει εφαρμογή μόνον ως προς τα οχήματα των οποίων η άδεια κυκλοφορίας εκδόθηκε μετά τον Νοέμβριο του 2016.

45 Η εταιρία προσέβαλε την εκδοθείσα δικαστική απόφαση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

46 Οι Di Pinto & Dalessandro Spa και Bellizzi srl, αμφότερες εταιρίες εδρεύουσες στην Ιταλία και δραστηριοποιούμενες στην αγορά της συντήρησης λεωφορείων, παρενέβησαν στη διαδικασία.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

47 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ δύο πτυχών σχετικά με τους επίμαχους διαγωνισμούς, ήτοι μεταξύ, αφενός, της πτυχής της ισοδυναμίας των ανταλλακτικών που προτείνουν οι προσφέροντες προς τα αυθεντικά ανταλλακτικά, η οποία προϋποθέτει εκτίμηση της ποιότητας των εν λόγω ανταλλακτικών καθώς και σύγκριση των οικείων προϊόντων, και, αφετέρου, της πτυχής της έγκρισης τέτοιων ανταλλακτικών, η οποία προϋποθέτει ότι τα ανταλλακτικά ανταποκρίνονται σε ευρωπαϊκές ή εθνικές τεχνικές προδιαγραφές.

48 Το δικαστήριο αυτό επισημαίνει, επιπλέον, ότι η αρχή κατά την οποία, στο πλαίσιο διαγωνισμού, γίνονται δεκτά ισοδύναμα προϊόντα αποσκοπεί στη διασφάλιση του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης των προσφερόντων.

49 Η πώληση ανταλλακτικών που υπόκεινται σε έγκριση, ιδίως εάν τούτα ενδέχεται να θίγουν την ασφάλεια των οχημάτων ή τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, επιτρέπεται μόνον εφόσον τα ανταλλακτικά έχουν λάβει έγκριση και η χρήση τους έχει επιτραπεί από την εγκριτική αρχή. Συναφώς, το παράρτημα IV της οδηγίας 2007/46 περιέχει τον λεπτομερή κατάλογο των κατηγοριών κατασκευαστικών στοιχείων για τα οποία προβλέπεται σχετική και ειδική νομοθεσία περί εγκρίσεως.

50 Στους επίμαχους στις κύριες δίκες διαγωνισμούς, η ρύθμιση που περιλαμβανόταν στις προσκλήσεις προς υποβολή προσφορών και αφορούσε τα έγγραφα που έπρεπε να υποβάλουν οι προσφέροντες απαιτούσε την υποβολή πιστοποιητικού έγκρισης, εφόσον μια τέτοια έγκριση ήταν υποχρεωτική. Εντούτοις, εν προκειμένω, οι ανάδοχοι των συμβάσεων υπέβαλαν –οι δε αναθέτουσες αρχές έκαναν δεκτή–, ως εναλλακτικό μέσο απόδειξης της ισοδυναμίας των προτεινομένων ανταλλακτικών προς τα αυθεντικά ανταλλακτικά, δήλωση του προσφέροντος η οποία δεν συνοδευόταν από το απαιτούμενο πιστοποιητικό έγκρισης ή από άλλα ισοδύναμα τεχνικά έγγραφα, επί παραδείγματι από τις δοκιμές ελέγχου της συμμόρφωσης.

51 Επομένως, κατά πρώτον, τίθεται το ζήτημα αν, για τα ισοδύναμα ανταλλακτικά που υπόκεινται σε έγκριση, ο προσφέρων πρέπει επίσης να υποβάλει –επί ποινή αποκλεισμού της προσφοράς του– το πιστοποιητικό έγκρισης ως απόδειξη ότι τα εν λόγω ανταλλακτικά είναι πράγματι ισοδύναμα προς τα αυθεντικά ή, τουλάχιστον, συγκεκριμένη απόδειξη ότι το ανταλλακτικό έχει λάβει έγκριση, ή αν αρκεί, εναλλακτικά προς τα έγγραφα αυτά, να υποβληθεί δήλωση του προσφέροντος ότι τα ανταλλακτικά που προτείνει με την προσφορά του είναι ισοδύναμα προς τα αυθεντικά.

52 Κατά το αιτούν δικαστήριο, προκύπτει ότι, αν ένα ανταλλακτικό εμπίπτει σε μία από τις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46, μπορεί να διατεθεί στο εμπόριο μόνον εφόσον έχει προηγουμένως λάβει έγκριση, συμφώνως προς τις σχετικές διατάξεις της οδηγίας και τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, του εύλογου χαρακτήρα, της εύρυθμης λειτουργίας και της αμεροληψίας. Δεν αποκλείεται όμως να θεωρηθεί ότι είναι δυνατό να αρκεί, αντί της απόδειξης μιας τέτοιας έγκρισης, να υποβληθεί πιστοποιητικό ισοδυναμίας που να δηλώνει ότι το ανταλλακτικό τηρεί τις τεχνικές προδιαγραφές που προβλέπει η οικεία πρόσκληση προς υποβολή προσφορών.

53 Κατά δεύτερον, πρέπει να προσδιοριστεί από ποια οντότητα απαιτείται να προέρχονται οι δηλώσεις ισοδυναμίας και, ιδίως, αν πρέπει οπωσδήποτε ο δηλών να είναι ο κατασκευαστής του προτεινόμενου ανταλλακτικού ή αν μπορεί επίσης να είναι μεταπωλητής ή έμπορος.

54 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η έννοια του «κατασκευαστή», όπως ορίζεται στο άρθρο 3, σημείο 27, της οδηγίας 2007/46, θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο στενής ερμηνείας με αποτέλεσμα να συμπίπτει η έννοια αυτή με εκείνη του «παρασκευαστή». Το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο κα', του κανονισμού 1400/2002 συνηγορεί υπέρ μιας τέτοιας προσέγγισης. Αντιθέτως, η εν λόγω έννοια θα μπορούσε επίσης να ερμηνευθεί κατ' ευρύτερο τρόπο, ήτοι ως καλύπτουσα τον παραγωγό, όπως αυτός απαντά στη νομοθεσία της Ένωσης περί προστασίας του καταναλωτή, ή τον επιχειρηματία που διαθέτει στην αγορά και εμπορεύεται, επ' ονόματί του και με δική του ευθύνη, τα ισοδύναμα ανταλλακτικά που παρασκευάζονται από άλλους.

55 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία σε αμφότερες τις υποθέσεις των κύριων δικών και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία διατυπώνονται κατά πανομοιότυπο τρόπο σε καθεμία από αυτές:

«1) Αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης –και, ειδικότερα, στις απαιτήσεις της οδηγίας 2007/46 (που διαλαμβάνονται στα άρθρα 10, 19 και 28 της εν λόγω οδηγίας), καθώς και στις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της αμεροληψίας, του πλήρους ανταγωνισμού και της χρηστής διοίκησης– κατάσταση κατά την οποία, όσον αφορά ιδίως την προμήθεια, μέσω δημόσιας σύμβασης, ανταλλακτικών για λεωφορεία προοριζόμενα για δημόσια χρήση, παρέχεται η δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να αποδεχθεί ανταλλακτικά τα οποία προορίζονται για συγκεκριμένο όχημα, κατασκευασμένα από άλλον κατασκευαστή και όχι αυτόν του οχήματος, και επομένως μη εγκεκριμένα μαζί με το όχημα, τα οποία εμπίπτουν σε έναν από τους τύπους κατασκευαστικών στοιχείων που καλύπτονται από τις τεχνικές κανονιστικές ρυθμίσεις που παρατίθενται στο παράρτημα IV της άνω οδηγίας ("Κατάλογος απαιτήσεων για την έγκριση ΕΚ τύπου οχήματος"), και τα οποία προσφέρονται χωρίς να συνοδεύονται από πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ούτε από πληροφορίες σχετικά με το αν έχουν λάβει όντως έγκριση αλλά με βάση την παραδοχή ότι δεν απαιτείται έγκριση, με αποτέλεσμα να αρκεί μόνο δήλωση του προσφέροντος περί ισοδυναμίας με τα εγκεκριμένα αυθεντικά;

2) Αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης –και, ειδικότερα, στο άρθρο 3, σημείο 27, της οδηγίας 2007/46/ΕΚ– κατάσταση κατά την οποία, όσον αφορά ιδίως την προμήθεια, μέσω δημόσιας σύμβασης, ανταλλακτικών για λεωφορεία προοριζόμενα για δημόσια χρήση, παρέχεται η δυνατότητα σε μεμονωμένο προσφέροντα να δηλώσει τον εαυτό του ως "κατασκευαστή" συγκεκριμένου μη αυθεντικού ανταλλακτικού που προορίζεται για συγκεκριμένο όχημα, ιδίως όταν αυτό εμπίπτει σε έναν από τους τύπους κατασκευαστικών στοιχείων που καλύπτονται από τις τεχνικές κανονιστικές ρυθμίσεις που παρατίθενται στο παράρτημα IV της οδηγίας 2007/46 […], ή πρέπει αντίθετα ο εν λόγω προσφέρων να αποδείξει –για καθένα από τα ανταλλακτικά που προσφέρονται κατ' αυτόν τον τρόπο και για να βεβαιώσει την ισοδυναμία τους με τις τεχνικές προδιαγραφές του διαγωνισμού– ότι είναι το πρόσωπο που ευθύνεται έναντι της εγκριτικής αρχής για όλες τις πτυχές της διαδικασίας έγκρισης τύπου καθώς και για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης της παραγωγής και το σχετικό επίπεδο ποιότητας και ότι εμπλέκεται άμεσα σε τουλάχιστον ορισμένα από τα στάδια της κατασκευής του κατασκευαστικού στοιχείου το οποίο αποτελεί αντικείμενο της διαδικασίας έγκρισης, και, σε καταφατική περίπτωση, με ποια μέσα μπορεί να πραγματοποιηθεί η σχετική απόδειξη;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

56 Με απόφαση της 16ης Μαρτίου 2021, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-68/21 και C-84/21 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

57 Υπενθυμίζεται, κατά πρώτον, ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση η οποία να του παρέχει τη δυνατότητα να επιλύσει τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί. Συγκεκριμένα, αποστολή του Δικαστηρίου είναι να ερμηνεύει όλες τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που έχουν ανάγκη τα εθνικά δικαστήρια προκειμένου να αποφανθούν επί των διαφορών των οποίων έχουν επιληφθεί, ακόμη και όταν τα ερωτήματα που υποβάλλουν τα εθνικά δικαστήρια δεν περιέχουν ρητή αναφορά στις εν λόγω διατάξεις (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Nederlands Uitgeversverbond και Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

58 Προς τούτο, το Δικαστήριο δύναται να αντλήσει από το σύνολο των παρασχεθέντων από το εθνικό δικαστήριο στοιχείων και, ιδίως, από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής εκείνα τα στοιχεία του δικαίου της Ένωσης τα οποία χρήζουν ερμηνείας, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς της κύριας δίκης (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Nederlands Uitgeversverbond και Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

59 Εν προκειμένω, μολονότι είναι αληθές ότι το αιτούν δικαστήριο αναφέρει, με τα προδικαστικά του ερωτήματα, μόνον ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 2007/46 καθώς και ορισμένες αρχές του δικαίου, εντούτοις τόσο από τις εξηγήσεις που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο όσο και από τα προδικαστικά του ερωτήματα προκύπτει ότι τα εν λόγω ερωτήματα αφορούν τα αποδεικτικά μέσα των οποίων η προσκόμιση μπορεί ή πρέπει να ζητηθεί από τους προσφέροντες στο πλαίσιο διαγωνισμού. Επομένως, για να δοθεί χρήσιμη απάντηση στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα, πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που αφορούν ειδικώς τα αποδεικτικά μέσα των οποίων η προσκόμιση μπορεί ή πρέπει να ζητηθεί από τους προσφέροντες στο πλαίσιο διαγωνισμού προς απόδειξη της συμμόρφωσης των προσφορών τους προς τις τεχνικές προδιαγραφές που προβλέπονται στην οικεία πρόσκληση προς υποβολή προσφορών.

60 Οι διατάξεις αυτές περιλαμβάνονται, όσον αφορά διαγωνισμούς όπως οι επίμαχοι στις διαφορές των κύριων δικών, στα άρθρα 60 και 62 της οδηγίας 2014/25. Επιπλέον, όπως επισήμανε η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, οι δύο επίμαχοι διαγωνισμοί στις διαφορές των κύριων δικών εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, κατά το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, το άρθρο 4, παράγραφος 1, το άρθρο 11, παράγραφος 1, και το άρθρο 15 της εν λόγω οδηγίας, δεδομένου ότι αφορούν την απόκτηση προμηθειών από αναθέτοντες φορείς οι οποίοι εκμεταλλεύονται δίκτυο για την παροχή υπηρεσιών στο κοινό στον τομέα των μεταφορών με λεωφορεία, ότι οι προμήθειες προορίζονται για την άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας και ότι η αξία των επίμαχων στις κύριες δίκες συμβάσεων υπερβαίνει το κατώτατο όριο το οποίο προβλέπει η οδηγία.

61 Κατά δεύτερον, επισημαίνεται ότι, μολονότι, κατά το άρθρο 88 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/858 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την έγκριση και την εποπτεία της αγοράς μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμουλκουμένων τους και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που προορίζονται για τα οχήματα αυτά, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 715/2007 και (ΕΚ) αριθ. 595/2009 και για την κατάργηση της οδηγίας 2007/46 (ΕΕ 2018, L 151, σ. 1), η οδηγία 2007/46 καταργήθηκε με τον κανονισμό αυτό με ισχύ από 1ης Σεπτεμβρίου 2020, εντούτοις από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι τα πραγματικά περιστατικά των υποθέσεων των κύριων δικών έλαβαν χώρα πριν από τη συγκεκριμένη ημερομηνία. Συνεπώς, οι απαντήσεις στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθούν βάσει των διατάξεων της οδηγίας 2007/46.

62 Κατά τρίτον, από τα προδικαστικά ερωτήματα προκύπτει ότι αυτά αφορούν μόνον τη ρύθμιση περί των ανταλλακτικών για λεωφορεία που εμπίπτουν στους τύπους κατασκευαστικών στοιχείων, κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 24, της οδηγίας 2007/46, τους οποίους αφορούν οι κατά το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας κανονιστικές πράξεις που διαλαμβάνονται στο παράρτημα IV της οδηγίας.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

63 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο υποδιαιρείται σε δύο σκέλη, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10, παράγραφος 2, το άρθρο 19, παράγραφος 1, και το άρθρο 28, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/46 έχουν την έννοια ότι αναθέτουσα αρχή δεν δύναται να κάνει δεκτή –στο πλαίσιο διαγωνισμού με αντικείμενο την προμήθεια ανταλλακτικών για λεωφορεία δημόσιων μαζικών μεταφορών– προσφορά που προτείνει κατασκευαστικά στοιχεία που εμπίπτουν στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46, χωρίς η προσφορά να συνοδεύεται από πιστοποιητικό έγκρισης των εν λόγω ανταλλακτικών και χωρίς να παρέχει πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσον έχει πράγματι λάβει χώρα έγκριση, ή αν

–βάσει των άρθρων 60 και 62 της οδηγίας 2014/25– αρκεί, προκειμένου να γίνει δεκτή η προσφορά, δήλωση του προσφέροντος περί ισοδυναμίας των ανταλλακτικών προς τα εγκριθέντα αυθεντικά.

64 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του ερωτήματος, πρέπει, προκαταρκτικώς, να υπομνησθεί ότι σκοπός της οδηγίας 2007/46 είναι, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 2 και 3 της οδηγίας, «να αντικατασταθούν τα συστήματα έγκρισης των κρατών μελών από κοινοτική διαδικασία έγκρισης βασιζόμενη στην αρχή της πλήρους εναρμόνισης» και ότι «[ο]ι τεχνικές απαιτήσεις που ισχύουν για τα συστήματα, τα κατασκευαστικά στοιχεία, τις χωριστές τεχνικές μονάδες και τα οχήματα θα πρέπει να εναρμονιστούν και να προσδιοριστούν με κανονιστικές πράξεις».

65 Τούτου δοθέντος, το άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2007/46 ορίζει ότι το αντικείμενο της οδηγίας είναι να θεσπίσει «εναρμονισμένο πλαίσιο με τις διοικητικές διατάξεις και τις γενικές τεχνικές απαιτήσεις για την έγκριση όλων των νέων οχημάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της καθώς και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που προορίζονται για τα οχήματα αυτά, με σκοπό να διευκολύνει την έκδοση άδειας κυκλοφορίας, την πώληση και τη θέση σε κυκλοφορία των οχημάτων αυτών εντός της Κοινότητας».

66 Κατά το άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, η οδηγία αυτή «θεσπίζει επίσης διατάξεις για την πώληση και τη θέση σε κυκλοφορία εξαρτημάτων και εξοπλισμού που προορίζονται για οχήματα εγκεκριμένα σύμφωνα με την παρούσα οδηγία».

67 Επιπλέον, προκειμένου να οριοθετηθεί το περιεχόμενο του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, επισημαίνεται, πρώτον, ότι, μολονότι η οδηγία 2007/46 διακρίνει μεταξύ πλειόνων ειδών έγκρισης, εντούτοις από την ειδική αναφορά του συγκεκριμένου προδικαστικού ερωτήματος στα άρθρα 10, 19 και 28 της οδηγίας μπορεί να συναχθεί ότι το εν λόγω πρώτο προδικαστικό ερώτημα αφορά μόνον την έγκριση ΕΚ τύπου, κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 5, της οδηγίας, ήτοι τη διαδικασία με την οποία κράτος μέλος πιστοποιεί ότι τύπος οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας τηρεί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις της συγκεκριμένης οδηγίας και των κανονιστικών πράξεων του παραρτήματος IV ή XI αυτής, διευκρινιζομένου ότι το τελευταίο αυτό παράρτημα αφορά τα οχήματα ειδικής χρήσης και τις ισχύουσες επ' αυτών διατάξεις.

68 Ειδικότερα, το άρθρο 10 της οδηγίας 2007/46 περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο IV της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεξαγωγή των διαδικασιών έγκρισης ΕΚ τύπου», ενώ το άρθρο 19 της ίδιας οδηγίας αφορά, όπως προκύπτει από τον τίτλο του, το «[σ]ήμα έγκρισης ΕΚ τύπου», το δε άρθρο 28, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, το οποίο μνημονεύει το αιτούν δικαστήριο στην απόφαση περί παραπομπής, παραπέμπει στο άρθρο 19 της οδηγίας 2007/46.

69 Δεύτερον, η οδηγία 2007/46 θεσπίζει, στο άρθρο 6, τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για την έγκριση ΕΚ τύπου οχημάτων καθώς και, στο άρθρο 7, τη διαδικασία έγκρισης ΕΚ τύπου συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων ή χωριστών τεχνικών μονάδων. Δεδομένου ότι από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι τα επίμαχα στις κύριες δίκες κατασκευαστικά στοιχεία δεν έλαβαν έγκριση με τον τύπο οχήματος για τον οποίο προτάθηκαν από τους προσφέροντες, αλλά παρουσιάστηκαν ως ισοδύναμα προς τα εγκριθέντα με τον τύπο αυτόν οχήματος αυθεντικά κατασκευαστικά στοιχεία, πρέπει να θεωρηθεί ότι επιρροή για την υπό κρίση υπόθεση ασκούν οι διατάξεις της οδηγίας 2007/46 που αφορούν την έγκριση ΕΚ τύπου συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων ή χωριστών τεχνικών μονάδων.

70 Συναφώς, από το γράμμα του άρθρου 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/46 προκύπτει, κατ' αρχάς, ότι τα κράτη μέλη χορηγούν έγκριση ΕΚ τύπου κατασκευαστικού στοιχείου για ένα κατασκευαστικό στοιχείο το οποίο, αφενός, συμμορφώνεται προς τα στοιχεία του φακέλου πληροφοριών και, αφετέρου, πληροί τις τεχνικές απαιτήσεις της σχετικής επιμέρους οδηγίας ή κανονισμού, όπως προβλέπεται στο παράρτημα IV της οδηγίας.

71 Εν συνεχεία, το άρθρο 19, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/46 προβλέπει ότι ο κατασκευαστής ενός κατασκευαστικού στοιχείου επιθέτει σε κάθε κατασκευαστικό στοιχείο που κατασκευάζεται σύμφωνα με τον εγκεκριμένο τύπο το σήμα έγκρισης ΕΚ τύπου που απαιτείται από τη σχετική επιμέρους οδηγία ή κανονισμό.

72 Τέλος, κατά το άρθρο 28, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/46, τα κράτη μέλη επιτρέπουν την πώληση ή τη θέση σε κυκλοφορία κατασκευαστικών στοιχείων μόνον εφόσον πληρούν τις απαιτήσεις των σχετικών κανονιστικών διατάξεων και φέρουν το κατάλληλο σήμα, σύμφωνα με το άρθρο 19 της οδηγίας.

73 Αφενός, από τη συνδυασμένη ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 2, του άρθρου 19, παράγραφος 1, του άρθρου 28, παράγραφος 1, και του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46 προκύπτει ότι για τα κατασκευαστικά στοιχεία που εμπίπτουν στις κατά το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας αυτής κανονιστικές πράξεις που απαριθμούνται στο εν λόγω παράρτημα υφίσταται υποχρέωση λήψης έγκρισης, εφόσον οι ως άνω κανονιστικές πράξεις απαιτούν τέτοια έγκριση.

74 Αφετέρου, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών του, το μέσο που προέκρινε ο νομοθέτης της Ένωσης στο πλαίσιο της οδηγίας 2007/46 για να εξακριβωθεί ότι τα κατασκευαστικά στοιχεία οχήματος πληρούν τις απαιτήσεις που προβλέπονται στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας είναι η έγκριση.

75 Μια τέτοια ερμηνεία επαληθεύεται από τον κύριο στόχο της νομοθεσίας για την έγκριση οχημάτων που, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας 2007/46, «είναι να εξασφαλίζεται ότι τα νέα οχήματα, κατασκευαστικά στοιχεία και χωριστές τεχνικές μονάδες που διατίθενται στην αγορά παρέχουν υψηλό επίπεδο ασφάλειας και περιβαλλοντικής προστασίας». Μέσω της έγκρισης ΕΚ τύπου κατασκευαστικού στοιχείου, το οικείο κράτος μέλος πιστοποιεί, όπως προκύπτει από τον ορισμό που διαλαμβάνεται στο άρθρο 3, σημείο 5, της οδηγίας 2007/46, ότι το εν λόγω κατασκευαστικό στοιχείο τηρεί τις τεχνικές απαιτήσεις της συγκεκριμένης οδηγίας και των κανονιστικών πράξεων του παραρτήματος IV ή XI αυτής, επιβεβαιώνοντας συνακόλουθα ότι το κατασκευαστικό στοιχείο παρέχει υψηλό επίπεδο ασφάλειας και περιβαλλοντικής προστασίας.

76 Ασφαλώς, από το άρθρο 19, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/46 προκύπτει ότι δεν απαιτείται έγκριση ΕΚ τύπου για κάθε τύπο κατασκευαστικού στοιχείου. Ειδικότερα, η διάταξη αυτή αφορά την περίπτωση κατά την οποία δεν απαιτείται η επίθεση σήματος έγκρισης ΕΚ τύπου, όπερ σημαίνει ότι ορισμένοι τύποι κατασκευαστικών στοιχείων μπορούν να απαλλάσσονται από την υποχρέωση λήψης της εν λόγω έγκρισης.

77 Εντούτοις, η διαπίστωση αυτή δεν επηρεάζει το συμπέρασμα που εκτίθεται στη σκέψη 73 της παρούσας αποφάσεως ότι για τα κατασκευαστικά στοιχεία τα οποία αφορούν οι κανονιστικές πράξεις που διαλαμβάνονται στο παράρτημα IV της οδηγίας 2007/46 υφίσταται υποχρέωση λήψης έγκρισης, εφόσον οι ως άνω κανονιστικές πράξεις απαιτούν τέτοια έγκριση. Ως εκ τούτου,

τέτοια κατασκευαστικά στοιχεία μπορούν να πωληθούν ή να τεθούν σε κυκλοφορία, σύμφωνα με το άρθρο 28, παράγραφος 1, και το άρθρο 19, παράγραφος 1, της οδηγίας, μόνον εφόσον έχουν λάβει τέτοια έγκριση.

78 Το ως άνω συμπέρασμα δεν αναιρείται από τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της αμεροληψίας, του πλήρους ανταγωνισμού και της χρηστής διοίκησης, για τις οποίες έκανε λόγο το αιτούν δικαστήριο. Όσον αφορά, πρώτον, την αρχή της ίσης μεταχείρισης, υπενθυμίζεται ότι, εφόσον ένας τύπος κατασκευαστικού στοιχείου υπόκειται σε έγκριση, η υποχρέωση αυτή βαρύνει κάθε κατασκευαστή. Όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 56 των προτάσεών του, η εν λόγω υποχρέωση έγκρισης δεν είναι, επομένως, απόρροια δυσμενούς διάκρισης εις βάρος των κατασκευαστών ανταλλακτικών ισοδύναμων προς τα αυθεντικά ανταλλακτικά έναντι των κατασκευαστών των αυθεντικών ανταλλακτικών.

79 Όσον αφορά, δεύτερον, το αποτέλεσμα μιας τέτοιας υποχρέωσης έγκρισης τύπου επί του ανταγωνισμού, πέραν του ότι, όπως μόλις διαπιστώθηκε, η υποχρέωση αυτή βαρύνει κάθε κατασκευαστή κατασκευαστικών στοιχείων, αρκεί να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 38, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/46, ο κατασκευαστής οχήματος οφείλει να διαθέτει στους κατασκευαστές κατασκευαστικών στοιχείων για τον συγκεκριμένο τύπο οχήματος όλα τα αναγκαία στοιχεία για την έγκριση ΕΚ τύπου τέτοιων κατασκευαστικών στοιχείων.

80 Όσον αφορά, τρίτον, τις αρχές της αμεροληψίας και της χρηστής διοίκησης, το αιτούν δικαστήριο δεν εξήγησε πώς οι αρχές αυτές θα μπορούσαν να ασκήσουν επιρροή σε σχέση με την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 2007/46 των οποίων κάνει μνεία το πρώτο προδικαστικό ερώτημα.

81 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, με το οποίο ζητείται να προσδιοριστεί αν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να κάνει δεκτή –στο πλαίσιο διαγωνισμού όπως αυτοί τους οποίους αφορά το συγκεκριμένο προδικαστικό ερώτημα– προσφορά που προτείνει κατασκευαστικά στοιχεία που εμπίπτουν στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46 χωρίς όμως να προκύπτει από αυτήν ότι τα εν λόγω κατασκευαστικά στοιχεία έχουν λάβει έγκριση, εφόσον η προσφορά συνοδεύεται από δήλωση του προσφέροντος ότι τα προτεινόμενα κατασκευαστικά στοιχεία είναι ισοδύναμα προς τα εγκριθέντα αυθεντικά, επισημαίνεται –όπως τονίζει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 59 των προτάσεών του– ότι οι έννοιες της «έγκρισης» και της «ισοδυναμίας» έχουν διαφορετικό περιεχόμενο.

82 Όπως προκύπτει από το άρθρο 3, σημείο 5, της οδηγίας 2007/46, η έγκριση πιστοποιεί, κατόπιν των κατάλληλων ελέγχων που διενεργούν οι αρμόδιες αρχές, ότι, όσον αφορά την έγκριση ΕΚ τύπου κατασκευαστικού στοιχείου, ένας τύπος κατασκευαστικού στοιχείου τηρεί τις απαιτήσεις της οδηγίας 2007/46, περιλαμβανομένων των τεχνικών απαιτήσεων των κανονιστικών πράξεων του παραρτήματος IV της οδηγίας.

83 Η έννοια της «ισοδυναμίας» δεν ορίζεται στην οδηγία 2007/46 και υποδηλώνει, κατά τη σύνηθες νόημά της, την ιδιότητα του έχοντος την ίδια αξία ή του εκπληρούντος την ίδια λειτουργία. Επομένως, η ισοδυναμία ενός κατασκευαστικού στοιχείου αφορά το ζήτημα αν το στοιχείο αυτό έχει τις ίδιες ιδιότητες με ένα άλλο κατασκευαστικό στοιχείο, ανεξαρτήτως του αν το τελευταίο έχει λάβει έγκριση. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 62 των προτάσεών του, η απόδειξη της έγκρισης και εκείνη της ισοδυναμίας δεν είναι επομένως εναλλάξιμες, αφού ένα κατασκευαστικό στοιχείο εγκεκριμένου τύπου μπορεί να μην είναι ισοδύναμο προς το αυθεντικό κατασκευαστικό στοιχείο το οποίο αφορά ένας διαγωνισμός.

84 Βεβαίως, δεν αποκλείεται τα κατασκευαστικά στοιχεία ενός μη εγκεκριμένου τύπου να είναι, στην πραγματικότητα, ισοδύναμα προς τα αυθεντικά κατασκευαστικά στοιχεία τα οποία αφορά ο επίμαχος διαγωνισμός. Εντούτοις, δεδομένου ότι ο νομοθέτης της Ένωσης αποφάσισε, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 77 της παρούσας αποφάσεως, ότι τα κατασκευαστικά στοιχεία τύπου για τον οποίο οι κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46 προβλέπουν έγκριση μπορούν να πωληθούν ή να τεθούν σε κυκλοφορία, κατά το άρθρο 28, παράγραφος 1, και το άρθρο 19, παράγραφος 1, της οδηγίας, μόνον αν ο εν λόγω τύπος κατασκευαστικού στοιχείου έχει λάβει τέτοια έγκριση, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, για τους συγκεκριμένους τύπους κατασκευαστικών στοιχείων, η απόδειξη της έγκρισης δεν μπορεί να υποκατασταθεί από δήλωση περί ισοδυναμίας στην οποία προέβη ο προσφέρων.

85 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από τις διατάξεις των άρθρων 60 και 62 της οδηγίας 2014/25, που αφορούν τις τεχνικές προδιαγραφές που μπορούν να περιλαμβάνονται σε πρόσκληση προς υποβολή προσφορών αντίστοιχη των επίμαχων στις διαδικασίες των κύριων δικών και τα αποδεικτικά μέσα βάσει των οποίων οι προσφέροντες μπορούν να αποδείξουν ότι οι προσφορές τους ανταποκρίνονται στις εν λόγω τεχνικές προδιαγραφές.

86 Από το άρθρο 60, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας προκύπτει ότι οι τεχνικές προδιαγραφές οι οποίες, κατά την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου, ορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά των έργων, των υπηρεσιών ή των προμηθειών που αφορά η συγκεκριμένη οδηγία εξασφαλίζουν στους οικονομικούς φορείς ισότιμη πρόσβαση στη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων εμποδίων στο άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων στον ανταγωνισμό.

87 Το άρθρο 60, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/25 επιτρέπει, κατ' εξαίρεση, οι τεχνικές προδιαγραφές να περιέχουν μνεία «εμπορικού σήματος, διπλώματος ευρεσιτεχνίας, τύπου ή συγκεκριμένης καταγωγής ή παραγωγής», εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για να γίνει αρκούντως ακριβής και κατανοητή περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης, και εφόσον η μνεία αυτή συνοδεύεται από τους όρους "ή ισοδύναμο", δυνατότητα της οποίας έγινε χρήση στις προσκλήσεις προς υποβολή προσφορών που αποτελούν αντικείμενο των διαδικασιών των διαφορών των κύριων δικών.

88 Σε μια τέτοια περίπτωση, το άρθρο 60, παράγραφος 5, της οδηγίας 2014/25 παρέχει στον προσφέροντα τη δυνατότητα να αποδείξει ότι οι λύσεις που προτείνει πληρούν κατά ισοδύναμο τρόπο τις απαιτήσεις που καθορίζονται από τις τεχνικές προδιαγραφές, χρησιμοποιώντας προς τούτο «κάθε ενδεδειγμένο μέσο, συμπεριλαμβανομένων των αποδεικτικών μέσων που αναφέρονται στο άρθρο 62» της οδηγίας, ενδεδειγμένο δε μέσο αποτελούν, πέραν των μέσων του άρθρου 62, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, όπως είναι πιστοποιητικό εκδοθέν από οργανισμό αξιολόγησης της συμμόρφωσης, και άλλα «κατάλληλα αποδεικτικά μέσα» κατά την έννοια του άρθρου 62, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας.

89 Οι εν λόγω διατάξεις αποσκοπούν, όπως προκύπτει και από την αιτιολογική σκέψη 83 της οδηγίας 2014/25, στην κατάρτιση των τεχνικών προδιαγραφών με κριτήριο τις απαιτήσεις λειτουργίας και επιδόσεων και στην αποτροπή του ενδεχομένου οι οικείες τεχνικές προδιαγραφές να περιορίσουν τεχνητά τον ανταγωνισμό μέσω απαιτήσεων που ευνοούν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα, αντικατοπτρίζοντας βασικά χαρακτηριστικά των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που παρέχονται συνήθως από τον εν λόγω οικονομικό φορέα.

90 Εντούτοις, πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά την αιτιολογική της σκέψη 56, η οδηγία 2014/25 δεν μπορεί να παραβλέψει τις επιτακτικές απαιτήσεις που θέτουν άλλοι κανόνες του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την ασφάλεια και την προστασία του περιβάλλοντος, όπως είναι η απαίτηση έγκρισης την οποία προβλέπει, για τους ίδιους αυτούς λόγους, η οδηγία 2007/46.

91 Επομένως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 80 των προτάσεών του, η οδηγία 2014/25 δεν θα πρέπει να εμποδίζει την εφαρμογή της οδηγίας 2007/46, καθόσον αυτή κατατείνει, κατά την αιτιολογική σκέψη 3 αυτής, στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου οδικής ασφάλειας, προστασίας της υγείας, περιβαλλοντικής προστασίας, ενεργειακής απόδοσης και προστασίας από παράνομη χρήση. Στο μέτρο που η οδηγία 2007/46 επιβάλλει, ακριβώς για την επίτευξη των εν λόγω σκοπών, την έγκριση ορισμένων ανταλλακτικών οχημάτων, η εν λόγω απαίτηση καθίσταται επιτακτική και δεν είναι δυνατόν να καταστρατηγηθεί με επίκληση της οδηγίας 2014/25.

92 Στις διαδικασίες των κύριων δικών, οι προσκλήσεις προς υποβολή προσφορών αφορούσαν την προμήθεια κατασκευαστικών στοιχείων που ήταν δυνατό να είναι είτε αυθεντικά εξαρτήματα Iveco είτε ισοδύναμα. Πλην όμως, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 77 της παρούσας αποφάσεως, τα κατασκευαστικά στοιχεία που εμπίπτουν στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46 και για τα οποία υφίσταται υποχρέωση λήψης έγκρισης μπορούν να πωληθούν ή να τεθούν σε κυκλοφορία μόνον αν έχουν λάβει τέτοια έγκριση.

93 Κατά συνέπεια, για την τήρηση των επιτακτικών απαιτήσεων της οδηγίας 2007/46, αφ' ης στιγμής για τα κατασκευαστικά στοιχεία υφίσταται υποχρέωση λήψης έγκρισης, μόνον τα κατασκευαστικά στοιχεία που έχουν λάβει τέτοια έγκριση και μπορούν, ως εκ τούτου, να διατεθούν στο εμπόριο μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμα κατά την έννοια των εν λόγω προσκλήσεων προς υποβολή προσφορών.

94 Βάσει των προεκτεθεισών σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, παράγραφος 2, το άρθρο 19, παράγραφος 1, και το άρθρο 28, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/46 έχουν την έννοια ότι αναθέτουσα αρχή δεν δύναται να κάνει δεκτή –στο πλαίσιο διαγωνισμού με αντικείμενο την προμήθεια ανταλλακτικών για λεωφορεία δημόσιων μαζικών μεταφορών– προσφορά που προτείνει κατασκευαστικά στοιχεία ενός τύπου που εμπίπτει στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46, χωρίς η προσφορά να συνοδεύεται από πιστοποιητικό έγκρισης του συγκεκριμένου τύπου κατασκευαστικού στοιχείου και χωρίς να παρέχει πληροφορίες σχετικά με το αν έχει πράγματι λάβει χώρα έγκριση, εφόσον οι ως άνω κανονιστικές πράξεις απαιτούν τέτοια έγκριση.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

95 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 60 και 62 της οδηγίας 2014/25 έχουν την έννοια ότι, λαμβανομένου υπόψη του ορισμού του «κατασκευαστή» στο άρθρο 3, σημείο 27, της οδηγίας 2007/46, αναθέτουσα αρχή δεν δύναται να κάνει δεκτή –στο πλαίσιο διαγωνισμού με αντικείμενο την προμήθεια ανταλλακτικών για λεωφορεία δημόσιων μαζικών μεταφορών–, ως απόδειξη της ισοδυναμίας των προτεινόμενων από τον προσφέροντα κατασκευαστικών στοιχείων που εμπίπτουν στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46, δήλωση ισοδυναμίας στην οποία προέβη ο προσφέρων, όταν αυτός –ενώ αυτοχαρακτηρίζεται κατασκευαστής των εν λόγω κατασκευαστικών στοιχείων– είναι απλώς μεταπωλητής ή έμπορος.

96 Όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο, στην απόφασή του της 12ης Ιουλίου 2018, VAR και ATM (C-14/17, EU:C:2018:568, σκέψη 35), όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 34 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 1), «όταν οι τεχνικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται στα έγγραφα του διαγωνισμού κάνουν μνεία συγκεκριμένου σήματος, συγκεκριμένης καταγωγής ή συγκεκριμένης παραγωγής, ο αναθέτων φορέας υποχρεούται να απαιτεί από τον προσφέροντα να αποδείξει, ήδη κατά την υποβολή της προσφοράς του, την ισοδυναμία των προϊόντων που προτείνει σε σχέση με τα προϊόντα που καθορίζονται στις εν λόγω τεχνικές προδιαγραφές».

97 Στην ως άνω απόφαση, το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι η αναθέτουσα αρχή «διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως για τον καθορισμό των μέσων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι προσφέροντες προκειμένου να αποδείξουν την ισοδυναμία αυτή με τις προσφορές τους. Εντούτοις, η εξουσία αυτή πρέπει να ασκείται κατά τρόπον ώστε τα αποδεικτικά μέσα που γίνονται δεκτά από τον αναθέτοντα φορέα να του παρέχουν όντως τη δυνατότητα να προβεί στη δέουσα αξιολόγηση των υποβληθεισών προσφορών και να μην βαίνουν πέραν του αναγκαίου προς τούτο μέτρου».

98 Η ίδια ερμηνεία πρέπει να γίνει δεκτή και όσον αφορά τα άρθρα 60 και 62 της οδηγίας 2014/25, η οποία αντικατέστησε την οδηγία 2004/17, δεδομένου ότι τα άρθρα αυτά, όπως και το άρθρο 34 της οδηγίας 2004/17, απαιτούν από τον προσφέροντα που επιθυμεί να κάνει χρήση της δυνατότητας να προτείνει προϊόντα ισοδύναμα με εκείνα που προσδιορίζονται με μνεία σε συγκεκριμένο σήμα, συγκεκριμένη καταγωγή ή παραγωγή, να αποδείξει, ήδη κατά την υποβολή της προσφοράς του και με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, την ισοδυναμία των οικείων προϊόντων.

99 Από την εν λόγω νομολογία προκύπτει ότι, παρά την εξουσία εκτιμήσεως που διαθέτει συναφώς η αναθέτουσα αρχή, τα αποδεικτικά μέσα που κάνει δεκτά πρέπει να της παρέχουν τη δυνατότητα να προβεί πράγματι στη δέουσα αξιολόγηση της προσφοράς προκειμένου να προσδιορίσει αν αυτή είναι σύμφωνη προς τις τεχνικές προδιαγραφές που προβλέπει η οικεία πρόσκληση προς υποβολή προσφορών.

100 Επομένως, για να μπορεί να θεωρηθεί ως «ενδεδειγμένο μέσο», κατά την έννοια του άρθρου 60, παράγραφος 5, και του άρθρου 62, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/25, η δήλωση ισοδυναμίας πρέπει να προέρχεται από αρχή που είναι σε θέση να εγγυηθεί μια τέτοια ισοδυναμία, όπερ σημαίνει ότι η αρχή αυτή πρέπει να φέρει την τεχνική ευθύνη για τα οικεία κατασκευαστικά στοιχεία και να διαθέτει τα αναγκαία μέσα για τη διασφάλιση της ποιότητας των εν λόγω κατασκευαστικών στοιχείων. Πλην όμως, μόνον ο παραγωγός ή ο κατασκευαστής των οικείων κατασκευαστικών στοιχείων είναι δυνατόν να πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές.

101 Η ως άνω ερμηνεία επαληθεύεται από τις διατάξεις του άρθρου 62, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/25, το οποίο προβλέπει ότι ως κατάλληλο αποδεικτικό μέσο μπορεί να είναι ο «τεχνικός φάκελος του κατασκευαστή», όπερ σημαίνει ότι η απόδειξη αυτή προέρχεται από τον κατασκευαστή του οικείου ανταλλακτικού. Η εν λόγω ερμηνεία είναι επίσης σύμφωνη με το άρθρο 1, στοιχείο κα′, του κανονισμού 1400/2002, κατά το οποίο –για τους σκοπούς του συγκεκριμένου κανονισμού– νοούνται ως «ανταλλακτικά εφάμιλλης ποιότητας» «μόνον τα ανταλλακτικά που κατασκευάζονται από οποιαδήποτε επιχείρηση η οποία μπορεί ανά πάσα στιγμή να πιστοποιήσει ότι τα ανταλλακτικά αυτά έχουν την ίδια ποιότητα με τα συστατικά μέρη που χρησιμοποιήθηκαν για τη συναρμολόγηση των σχετικών αυτοκινήτων οχημάτων». Μολονότι

η ισχύς του κανονισμού αυτού έληξε στις 31 Μαΐου 2010, το άρθρο του 1, στοιχείο κα', επιβεβαίωνε ότι, για να ασκεί επιρροή συναφώς μια δήλωση ισοδυναμίας, έπρεπε να προέρχεται από τον κατασκευαστή.

102 Επιπλέον, κατά το άρθρο 3, σημείο 27, της οδηγίας 2007/46, ως «κατασκευαστής» ορίζεται «το πρόσωπο ή ο φορέας που είναι υπεύθυνος έναντι της εγκριτικής αρχής για όλες τις πτυχές της διαδικασίας έγκρισης τύπου ή αδειοδότησης και για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης της παραγωγής», χωρίς το πρόσωπο ή ο φορέας αυτός να πρέπει οπωσδήποτε να εμπλέκεται άμεσα σε όλα τα στάδια κατασκευής ενός οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας που υπόκειται σε έγκριση.

103 Μολονότι ο ως άνω ορισμός αφορά μόνον τα οχήματα και τα ανταλλακτικά που υπόκεινται σε έγκριση, εντούτοις παρέχει χρήσιμες ενδείξεις ώστε να προσδιοριστεί ποιος μπορεί να θεωρηθεί ως «κατασκευαστής» κατασκευαστικού στοιχείου, προκειμένου να ελεγχθεί αν δήλωση ισοδυναμίας προερχόμενη από πρόσωπο το οποίο αυτοχαρακτηρίζεται ως «κατασκευαστής» του κατασκευαστικού στοιχείου μπορεί να αποτελέσει ενδεδειγμένο αποδεικτικό μέσο. Ειδικότερα, από τον εν λόγω ορισμό προκύπτει ότι, για να μπορεί μια επιχείρηση να χαρακτηριστεί ως «κατασκευαστής» ενός κατασκευαστικού στοιχείου, δεν απαιτείται κατ' ανάγκην να εμπλέκεται άμεσα σε όλα τα στάδια κατασκευής του κατασκευαστικού στοιχείου.

104 Στο πλαίσιο αυτό, χρήσιμος κρίνεται και ο ορισμός της έννοιας «αυθεντικά εξαρτήματα ή εξοπλισμός» στο άρθρο 3, σημείο 26, της οδηγίας 2007/46, κατά τον οποίον «[ε]κτός αποδείξεως του εναντίου, θεωρείται ότι τα εξαρτήματα είναι αυθεντικά εξαρτήματα εάν ο κατασκευαστής των εξαρτημάτων πιστοποιεί ότι τα εξαρτήματα είναι της ίδιας ποιότητας με τα κατασκευαστικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τη συναρμολόγηση του συγκεκριμένου οχήματος και έχουν κατασκευαστεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τα πρότυπα παραγωγής του κατασκευαστή του οχήματος».

105 Ειδικότερα, από τον εν λόγω ορισμό προκύπτει ότι, για να μπορεί να αποδειχθεί ότι ένα ανταλλακτικό μπορεί να θεωρηθεί ως αυθεντικό εξάρτημα, η σχετική δήλωση πρέπει να προέρχεται από τον κατασκευαστή του κατασκευαστικού αυτού στοιχείου, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η κατασκευή του εν λόγω κατασκευαστικού στοιχείου έχει πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τα πρότυπα παραγωγής που έχει προβλέψει ο κατασκευαστής του οχήματος για το οποίο προορίζεται αυτό.

106 Επομένως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι, για να μπορεί να θεωρηθεί ως ενδεδειγμένο αποδεικτικό μέσο, στο πλαίσιο πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών αντίστοιχης των επίμαχων στις διαδικασίες των κύριων δικών, η δήλωση ισοδυναμίας κατασκευαστικού στοιχείου πρέπει να προέρχεται από τον κατασκευαστή του κατασκευαστικού αυτού στοιχείου, παρά το γεγονός ότι ο εν λόγω κατασκευαστής δεν απαιτείται κατ' ανάγκη να εμπλέκεται άμεσα σε όλα τα στάδια κατασκευής του κατασκευαστικού στοιχείου.

107 Αντιθέτως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί ενδεδειγμένο αποδεικτικό μέσο η δήλωση ισοδυναμίας στην οποία προέβη μεταπωλητής ή έμπορος.

108 Μολονότι στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να κρίνει αν, στις υποθέσεις των κύριων δικών, οι προσφέροντες μπορούν να χαρακτηριστούν ως «κατασκευαστές» των κατασκευαστικών στοιχείων που πρότειναν, πρέπει να διευκρινιστεί, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο ως άνω δικαστήριο, ότι, σε αντίθεση προς όσα υποστήριξαν ορισμένοι μετέχοντες στη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, το γεγονός ότι ένας προσφέρων κατασκευάζει ανταλλακτικά άλλα από

εκείνα τα οποία αφορά η επίμαχη πρόσκληση προς υποβολή προσφορών –είτε αυτός είναι εγγεγραμμένος σε εμπορικό επιμελητήριο είτε έχει λάβει πιστοποίηση ποιότητας ως προς τη δραστηριότητά του– δεν ασκεί επιρροή προκειμένου να κριθεί αν ο εν λόγω προσφέρων μπορεί να θεωρηθεί ως ο κατασκευαστής των συστατικών στοιχείων που προτείνει με την πρόσφορά του.

109 Επιπλέον, το επιχείρημα ότι η έννοια του «κατασκευαστή» πρέπει να τύχει ευρύτερης ερμηνείας, λόγω του ότι, βάσει ορισμένων οδηγιών της Ένωσης στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών, ιδίως δε βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών (ΕΕ 1999, L 171, σ. 12), καθώς και του άρθρου 2, σημείο 4, της οδηγίας (ΕΕ) 2019/771 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2019, σχετικά με ορισμένες πτυχές που αφορούν τις συμβάσεις για τις πωλήσεις αγαθών, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2017/2394 και της οδηγίας 2009/22/ΕΚ, και την κατάργηση της οδηγίας 1999/44 (ΕΕ 2019, L 136, σ. 28), η έννοια του «παραγωγού» είναι ευρύτερη με αποτέλεσμα να περιλαμβάνει και τον οικονομικό φορέα που εμπορεύεται απλώς το προϊόν, επιθέτοντας το σήμα του, χωρίς να έχει συμμετάσχει ουσιωδώς στη διαδικασία κατασκευής, πρέπει επίσης να απορριφθεί. Ειδικότερα, η εν λόγω νομοθεσία αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στη διασφάλιση της προστασίας των καταναλωτών, όπως προκύπτει από το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 1999/44 και από το άρθρο 1 της οδηγίας 2019/771, και, επομένως, δεν ασκεί επιρροή στο πλαίσιο της ερμηνείας της νομοθεσίας της Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων.

110 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία που μνημονεύεται στη σκέψη 96 της παρούσας αποφάσεως, η απόδειξη της ισοδυναμίας των προϊόντων που προτείνει ο προσφέρων, σε σύγκριση με τα προϊόντα που προσδιορίζονται στις τεχνικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται στην πρόσκληση προς υποβολή προσφορών, πρέπει να παρέχεται ήδη με την προσφορά και ότι η απόδειξη αυτή παρέχει πράγματι στον αναθέτοντα φορέα τη δυνατότητα να προβεί στη δέουσα αξιολόγηση των υποβληθεισών σε αυτόν προσφορών. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να ελέγξει αν τούτο ισχύει στην περίπτωση των υποθέσεων των κύριων δικών.

111 Βάσει των προεκτεθεισών σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 60 και 62 της οδηγίας 2014/25 έχουν την έννοια ότι, λαμβανομένου υπόψη του ορισμού του «κατασκευαστή» στο άρθρο 3, σημείο 27, της οδηγίας 2007/46, αναθέτουσα αρχή δεν δύναται να κάνει δεκτή –στο πλαίσιο διαγωνισμού με αντικείμενο την προμήθεια ανταλλακτικών για λεωφορεία δημόσιων μαζικών μεταφορών–, ως απόδειξη της ισοδυναμίας των προτεινόμενων από τον προσφέροντα κατασκευαστικών στοιχείων που εμπίπτουν στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46, δήλωση ισοδυναμίας στην οποία προέβη ο προσφέρων, στην περίπτωση που αυτός δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ο κατασκευαστής των εν λόγω κατασκευαστικών στοιχείων.

Επί των δικαστικών εξόδων

112 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 10, παράγραφος 2, το άρθρο 19, παράγραφος 1, και το άρθρο 28, παράγραφος 1, της οδηγίας 2007/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Σεπτεμβρίου 2007, για τη θέσπιση πλαισίου για την έγκριση των μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμουλκουμένων τους, και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που προορίζονται για τα οχήματα αυτά (οδηγία-πλαίσιο),**

   έχουν την έννοια ότι:

   αναθέτουσα αρχή δεν δύναται να κάνει δεκτή –στο πλαίσιο διαγωνισμού με αντικείμενο την προμήθεια ανταλλακτικών για λεωφορεία δημόσιων μαζικών μεταφορών– προσφορά που προτείνει κατασκευαστικά στοιχεία ενός τύπου που εμπίπτει στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46, χωρίς η προσφορά να συνοδεύεται από πιστοποιητικό έγκρισης του συγκεκριμένου τύπου κατασκευαστικού στοιχείου και χωρίς να παρέχει πληροφορίες σχετικά με το αν έχει πράγματι λάβει χώρα έγκριση, εφόσον οι ως άνω κανονιστικές πράξεις απαιτούν τέτοια έγκριση.

2) **Τα άρθρα 60 και 62 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ,**

   έχουν την έννοια ότι:

   λαμβανομένου υπόψη του ορισμού του «κατασκευαστή» στο άρθρο 3, σημείο 27, της οδηγίας 2007/46, αναθέτουσα αρχή δεν δύναται να κάνει δεκτή –στο πλαίσιο διαγωνισμού με αντικείμενο την προμήθεια ανταλλακτικών για λεωφορεία δημόσιων μαζικών μεταφορών–, ως απόδειξη της ισοδυναμίας των προτεινόμενων από τον προσφέροντα κατασκευαστικών στοιχείων που εμπίπτουν στις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος IV της οδηγίας 2007/46, δήλωση ισοδυναμίας στην οποία προέβη ο προσφέρων, στην περίπτωση που αυτός δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ο κατασκευαστής των λόγω κατασκευαστικών στοιχείων.

(υπογραφές)